

Samenvatting Ex Ante Assessment Deel II

Achtergrond

Het innovatieve Midden en Kleinbedrijf (MKB) in de provincies Gelderland en Overijssel ondervindt in specifieke situaties tegenwind bij het verkrijgen van financiering voor hun innovatieve activiteiten. Bancaire partijen zijn over het algemeen bereid financiering te verstrekken mede op basis van een verwachte (en onderbouwde) goede risico – rendementverhouding. En hieraan kunnen veel bedrijven in de Technology Readiness Levels 4-8 (zie paragraaf 3.2) niet voldoen. Ook alternatieve (semi-) publieke fondsen kunnen vanuit hun investeringsinstructie niet altijd in de benodigde financiering voorzien. Provincies Gelderland en Overijssel hebben op basis van deze signalen uit de markt besloten de handschoen op te pakken en te bezien in hoeverre EFRO-middelen kunnen worden aangewend om via een revolverend financieringsinstrument in dit financieringshiat te voorzien. Gezamenlijk hebben zij een kapitaalmarktonderzoek (Ex ante assessment deel I) laten uitvoeren.

Europese regelgeving

De Europese regelgeving ten aanzien van de opzet en structurering van mede met Europese Structuur en Investeringsgelden (ESI, waaronder EFRO) gevoede financieringsinstrumenten is uitvoerig en strikt. Dit komt voort uit de waarborgen die de Europese Commissie (EC) wenst voor doelmatige besteding van haar middelen. In de basis zijn ze echter niet anders dan gebruikelijk bij een professionele opzet van een revolverend fonds.

In verordening EU 1303/2013 worden in artikel 37 specifieke voorwaarden gesteld aan de inzet van ESI ter ondersteuning van financiële instrumenten. Eén van deze voorwaarden betreft de verplichting om het financiële instrument te baseren op een gedegen Ex ante assessment die inzicht geeft in de noodzaak, reikwijdte en optimale vormgeving van een financieel instrument.

De Ex ante assessment kan worden ingedeeld in twee hoofddelen, een 'market assessment block' (Lid 2 sub a - d) en een 'delivery and management block' (Lid 2 sub e - g). In grote lijnen behandelt deel I het bestaansrecht van een financieel instrument, deel II de optimale vormgeving en aansturing van het financieel instrument.

Ex ante assessment deel II

Onderhavig rapport handelt over deel II. In figuur 1 staat op hoofdlijnen de voorgeschreven inhoud van een ex ante assessment deel II weergegeven.

Uit politiek bestuurlijke overwegingen is besloten dat in de actuele programmaperiode alleen provincie Gelderland zal investeren in het financieringsinstrument. De scope van deel II van de Ex ante assessment is daarom gericht op de provincie Gelderland. Er wordt concreet een beroep gedaan op een bijdrage in relatie tot de prioritaire assen 1 (Innovatie) en 2 (Koolstofarme economie).

Daarbij zijn de volgende uitgangspunten in relatie tot (de keuze voor) de meest optimale variant geformuleerd:

- Voorkomen van overlap met bestaande (rijks- en decentrale) regelingen;
- Zoveel mogelijk aansluiten op bestaand instrumentarium.

Marktfalen en investeringsgat

Het beoogde financieel instrument kent een beoogde omvang van €7,5 mln. en ligt daarmee ruim onder het geconstateerde investeringsgat (ook indien rekening wordt gehouden met het – gedeeltelijk – revolverende karakter). Het geconstateerde marktfalen legitimeert het gebruik van een mede met EFRO middelen te voeden financieel instrument.

Toegevoegde waarde

De ticket size kan variëren van relatief klein (vanaf bijvoorbeeld €100.000,-) tot groter, met bijvoorbeeld een gemiddelde van ca. €500.000,- (met een hoog risicoprofiel). Hier kunnen uitzonderingen mogelijk zijn tot hogere bedragen, bijvoorbeeld tussen €1 mln. - 2.5 mln.;

- o De doorlooptijden moeten relatief langer kunnen zijn (langjarig commitment; bijvoorbeeld ook 7-9 jaar), afhankelijk van de noodzaak vanuit de businesscase.

De volgende financieringen kunnen worden aangeboden:

- Leningen;
- Achtergestelde leningen;
- Achtergestelde converteerbare leningen;
- Participaties;
- (Overige) hybride vormen.

Het garantie-instrument – of hybride vormen daarvan – zal niet worden aangeboden;

In het projectplan kunnen hier nog verscherpingen in plaats vinden.

Een ondernemer die financiering ontvangt vanuit het EFRO MKB-fonds Gelderland zal - in principe - altijd een eigen bijdrage moeten leveren. Er is geen sprake van een 'free lunch'.

Centraal uitgangspunt is dat gemiddeld op fondsniveau een gezamenlijk publieke en private cofinancieringspercentage van minimaal 45% dient te worden behaald. De professionele fondsmanager zal een mix van instrumenten inzetten en daarmee zowel 'zure' en 'zoete' projecten (mede) financieren. Zuur en zoet zowel in termen van financieel (IRR, Internal Rate of Return) als maatschappelijk rendement (ERR, External Rate of Return). Dit in de context van de (verwachte prestaties van) de totale projectenportfolio;

Het financieel product (i.c. op dealniveau) zal marktconform zijn, ook geoorloofde staatssteun kan worden verstrekt (zoals onder meer op basis van de Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV, EC 651/2014 artikel 21)).

Voorkomen overlap

Het EFRO MKB-fonds Gelderland kent qua doelgroep, inhoudelijke focus en instrumentering belangrijke raakvlakken met het 'reguliere' Participatiefonds zoals dat door Regionale Ontwikkelingsmaatschappij OostNL (kortweg OostNL) wordt gemanaged. Geografisch is er uiteraard een andere scope.

Dit Participatiefonds is erop gericht te investeren in innovatieve (door)startende en bestaande MKB-bedrijven respectievelijk snelle groeiers die actief zijn op de landelijke, Gelderse en Overijsselse speerpunten van (innovatie) beleid en cross overs daartussen. De Aandeelhoudersinstructie van november 2017 geeft richting aan de vorm en inhoud van het investeringsbeleid.

Het meest in het oog springend onderscheid tussen het Participatiefonds en het EFRO MKB-fonds Gelderland betreft – naast de geografische focus - het risicoprofiel van projecten dat vanuit deze laatste kan worden ondersteund. Mede doordat wordt uitgegaan van een andere risico – rendementsverhouding kunnen in vergelijking tot het Participatiefonds projecten met een hoger risicoprofiel worden ondersteund (voorhand ingecalculeerd revolverendheidspercentage van 40-60%).

De ingeschatte mate van revolverendheid zal worden doorvertaald naar de investeringsstrategie cq. de kostenbegroting van het financieel instrument (deze laatste als onderdeel van het op te stellen projectplan);

Doelgroep

Het EFRO MKB-fonds Gelderland investeert in innovatieve, (door)startende) MKB-bedrijven en snelle groeiers. Er kan niet worden

geïnvesteed in andere investeringsfondsen dan wel in 'funds of funds' constructies.

Governance

Voor het fonds wordt een verleningsbeschikking een subsidie verstrekt aan Oost NL die daartoe een separate block of finance inricht (EC 1303/2013 art 38 lid 6). OostNL is een Naamloze Vennootschap. Deze subsidie wordt op basis van EC 1303/2013, art. 41 in tranches van 25% gestort op basis van de feitelijke besteding van het fondsvermogen. Er wordt dus geen nieuwe fondsentiteit opgericht, evenmin wordt er een verbijzondering van een bestaande fondsentiteit gerealiseerd.

Ten aanzien van de governance structuur van het EFRO MKB-fonds Gelderland wordt in belangrijke mate – met inachtnaam van specifieke EC verordeningen - aangesloten bij de statuten van OostNL. Dit met het oogmerk om zoveel mogelijk efficiency van de uitvoering te realiseren. Hierin ligt een rol voor de Raad van Commissarissen, het investment committee Directe Investerings en de fondsmanager binnen OostNL.

Bij de selectie van de fondsmanager zal terdege rekening worden gehouden met aspecten als onafhankelijkheid, ervaring en deskundigheid van teamleden en de operationele en financiële capaciteit. Eén en ander conform de Europese Verordeningen, meer in het bijzonder – maar niet uitsluitend - EC 480/2014 art 7.

Resultaten

Het EFRO MKB-fonds Gelderland draagt bij aan de resultaatindicatoren van het OP, door:

- Het direct beschikbaar stellen van financieringskapitaal aan bedrijven in de sectoren Health, Agrofood, HTSM en Energie- en Milieutechnologie (inclusief biobased economy en cross-overs) ten behoeve van de financiering van de 'moeilijke' TRL-fasen waardoor de marktintroductie – en daarmee de omzet – van (ver)nieuwde producten wordt versneld;
- Het creëren van een verbindende schakel in het financieringslandschap;
- De (beoogde) betrokkenheid van Oost NL als fondsmanager is begeleiding op het gebied van investor readiness, synergie met investeringen door de markt en betere kansen voor vervolginvesteringen structureel geborgd.

Lessons learned

De investeringsstrategie wordt minimaal eenmaal per jaar tegen het licht gehouden en eventueel - bijvoorbeeld ten gevolge van gewijzigde marktomstandigheden - tussentijds bijgesteld.

Eind 2020 zal - in afstemming met de Raad van Commissarissen, de fondsmanager en de Managementautoriteit van OP Oost Nederland - een interim evaluatie worden uitgevoerd van het EFRO MKB-fonds Gelderland. Doelstelling is om de werking en de impact van het fonds te onderzoeken.